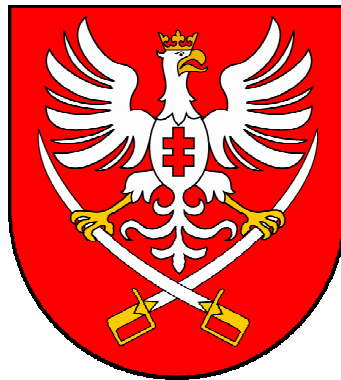

STRESZCZENIE

POWIATOWEGO PROGRAMU USUWANIA AZBESTU I WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST

POWIAT MIECHOWSKI

WRZESIEŃ 2007

**Powiatowy Programy Usuwania azbestu i wyrobów
zawierających azbest** został opracowany przez Instytut
Mechanizacji Budownictwa i Górnictwa Skalnego

SPIS TREŚCI

1	Wprowadzenie.....	3
2	Cele i zadania „ Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Powiatu Miechowskiego”	3
3	Szkodliwość azbestu dla zdrowia ludzkiego	4
4	Klasyfikacja wyrobów zawierających azbest.....	4
5	Obowiązujące przepisy prawne w zakresie postępowania z azbestem i wyrobami zawierającymi azbest.....	5
6	Procedury postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest.	6
7	Zadania samorządu lokalnego w zakresie postępowania z wyrobami zawierającymi azbest.	7
7.1	Zadania określone w „Programie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski”	7
7.2	Zadania wynikające z Planu Gospodarki Odpadami Województwa Małopolskiego 2010 – Projekt, Kraków, 31 maja 2007 r.	8
7.3	Zadania wynikające z Planu Gospodarki Odpadami dla Powiatu Miechowskiego na lata 2004 - 2015.....	8
8	Informacje o ilości, stanie i gospodarce azbestem i wyrobami zawierającymi azbest w gminach powiatu miechowskiego	8
9	Harmonogram rzeczowy realizacji „Programu...”.	11
10	Poniesione koszty i planowane nakłady związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest.....	11
10.1	Poniesione koszty związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest w latach 2003-2006.....	11
10.2	Planowane nakłady na usuwanie wyrobów zawierających azbest.....	11
11	Warianty finansowania usunięcia wyrobów zawierających azbest będących w gestii osób fizycznych	12
12	Źródła finansowania „Programu...”.....	12
12.1	Fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej.....	13
12.2	Fundacja EkoFundusz	13
12.3	Narodowy Program Rozwoju na lata 2007-2013	14
12.4	Fundusze na lata 2007 -2013.....	14
12.4.1	Narodowa Strategia Spójności (Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia)	14
12.4.2	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2013	14
12.5	Aktualnie funkcjonujące źródła dofinansowania usuwania wyrobów zawierających azbest na terenie powiatu miechowskiego i województwa małopolskiego.	14
13	Podsumowanie	15

1 Wprowadzenie

Azbest stanowi poważne zagrożenie dla zdrowia i życia ludzi. W związku z tym powstało wiele regulacji prawnych zakazujących stosowania i produkcji wyrobów zawierających ten minerał, a także nakazujących usunięcie wyrobów już istniejących.

Powiat Miechowski realizując obowiązki ustawowe wynikające z przepisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2006 r. Nr 129 poz. 902 z późn. zm.) oraz ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. z 2007 r. Nr 39 poz. 251) zlecił opracowanie i przyjął do realizacji dwa zasadnicze dokumenty z zakresu ochrony środowiska, są nimi „Program ochrony środowiska dla powiatu miechowskiego na lata 2004-2015” oraz „Plan gospodarki odpadami dla powiatu miechowskiego na lata 2004-2015”. Zostały one przyjęte uchwałą Nr XIII/65/2004 Rady Powiatu w Miechowie z dnia 10 marca 2004 r. w sprawie „Programu Ochrony Środowiska i Planu Gospodarki Odpadami dla Powiatu Miechowskiego na lata 2004-2015”. Dokumenty te stanowią integralną całość, określają cele środowiskowe między innymi z zakresu gospodarki odpadami, w tym także ujmują zagadnienia związane z azbestem i wyrobami zawierającymi azbest.

Jednym z zadań własnych powiatu zawartych w „Planie gospodarki odpadami dla powiatu miechowskiego na lata 2004 -2015” jest opracowanie powiatowego programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest.

Kompleksowa poprawa stanu środowiska powiatu miechowskiego zmierzająca do realizacji zasad ekorozwoju jest zasadniczym celem polityki ekologicznej samorządu powiatowego określonym w „ Programie ochrony środowiska dla Powiatu Miechowskiego”

2 Cele i zadania „ Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Powiatu Miechowskiego”

„Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Powiatu Miechowskiego” opracowano kierując się koniecznością likwidacji, w powiecie miechowskim, negatywnego oddziaływania na zdrowie człowieka i środowisko naturalne wyrobów zawierających azbest

Celem programu jest:

- ✓ instruktaż z zakresu postępowania z wyrobami zawierającymi azbest dla osób fizycznych, prawnych, jednostek organizacyjnych na których ciążyą określone obowiązki z tytułu posiadania obiektów zawierających materiały azbestowe oraz z tytułu wytwarzania, w wyniku remontów odpadów zawierających azbest,
- ✓ określenie zadania Starosty Miechowskiego z tytułu występowania na terenie powiatu wyrobów zawierających azbest w tym posiadania, wytwarzania, usuwania i transportu odpadów zawierających azbest,
- ✓ stworzenie odpowiednich warunków do wdrożenia przepisów prawnych oraz norm postępowania z wyrobami zawierającymi azbest,
- ✓ pomoc mieszkańcom powiatu w realizacji kosztownej wymiany płyt cementowo – azbestowych na wyroby nie zawierające azbest zgodnie z przepisami prawa,
- ✓ identyfikacja dostępnych źródeł finansowania oraz zaprogramowanie wsparcia finansowego przedsięwzięć związanych z usuwaniem azbestu,

Zadaniem programu jest określenie warunków sukcesywnego usuwania z obszaru powiatu wyrobów zawierających azbest w określonym horyzoncie czasowym.

W programie zawarte zostały:

- ✓ oszacowane ilości wyrobów zawierających azbest wraz z ich rozmieszczeniem na terenie powiatu,
- ✓ szacunki jednostkowych kosztów usuwania wyrobów zawierających azbest, wykorzystywanych jako pokrycia dachowe,
- ✓ propozycje odnośnie udzielania przez samorząd pomocy mieszkańcom w realizacji programu,

3 Szkodliwość azbestu dla zdrowia ludzkiego

Azbest jest nazwą handlową 6 różnych minerałów z grupy serpentynów i amfiboli występujących w postaci włóknistych skupień. Chorobotwórcze działanie azbestu powstaje w wyniku wdychania włókien, zawieszonych w powietrzu. Dopóki włókna nie są uwalniane do powietrza i nie występuje ich wdychanie, wyroby z udziałem azbestu nie stanowią zagrożenia dla zdrowia. Na typ patologii wpływa rodzaj azbestu, wymiary tworzących go włókien i ich stężenie oraz czas trwania narażenia.

Wszystkie rodzaje azbestu umieszczone są na liście czynników rakotwórczych, stanowiącej załącznik nr 1 do Rozporządzenia Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z 11.09.1996 r. Dz. U. nr 121, Poz. 571. „w sprawie czynników rakotwórczych w środowisku pracy oraz nadzoru nad stanem zdrowia pracowników zawodowo narażonych na te czynniki”. Biologiczna agresywność pyłu azbestowego jest zależna od stopnia penetracji i liczby włókien, które uległy retencji w płucach, jak również od fizycznych i aerodynamicznych cech włókien. Włókna cienkie, o średnicy poniżej 3 μm , przenoszone są łatwiej i docierają do końcowych odcinków dróg oddechowych, podczas gdy włókna grube, o średnicy powyżej 5 μm , zatrzymują się w górnych odcinkach dróg oddechowych. Skręcone włókna chryzotyli o dużej średnicy, mają tendencje do zatrzymywania się wyżej, w porównaniu z igłowymi włóknami azbestów amfibolowych, z łatwością przenikających do obwodowych części płuc. Największe zagrożenie dla organizmu ludzkiego stanowią włókna respirabilne, to znaczy takie, które mogą występować w trwałej postaci w powietrzu i przedostawać się z wdychanym powietrzem do pęcherzyków płucnych. Są one dłuższe od 5 μm , mają grubość mniejszą od 3 μm , a stosunek długości włókna do jego grubości nie jest mniejszy niż 3 :1. Ze względu na to, że włókna azbestu chryzotylowego są łatwiej zatrzymywane w górnych partiach układu oddechowego, w porównaniu z włóknami azbestów amfibolowych oraz ze względu na fakt, że są także skuteczniej usuwane z płuc, narażenie na kontakt z azbestem amfibolowym niesie ze sobą ryzyko zdrowotne.

Krótkookresowe narażenie na działanie azbestu może prowadzić do zaburzeń oddechowych, bólów w klatce piersiowej oraz podrażnienia skóry i błon śluzowych. Z kolei chroniczna ekspozycja na włókna azbestowe może być przyczyną takich chorób układu oddechowego jak: pylica azbestowa, zmiany opłucnowe, rak płuc.

Dopuszczalne stężenie pyłu azbestu w powietrzu atmosferycznym w Polsce wynosi 1000 włókien/ m^3 powietrza w pomiarach 24-godzinnych. Przeprowadzone badania kontrolne środowiskowych stężeń włókien azbestu w aglomeracjach wielkomiejskich wykazały najwyższe, ponadnormatywne stężenia przy węzłach komunikacyjnych zlokalizowanych w Warszawie, Katowicach i Łodzi. Nie ma w Polsce dokładnych danych dotyczących liczby osób, w przeszłości narażonych zawodowo, oraz w przeszłości i obecnie narażonych środowiskowo. Nadal istnieje skażenie środowiska pyłem azbestu, pochodzącym z tak zwanych „dzikich wysypisk odpadów” – szczególnie w lasach i odkrytych wyrobiskach. Nadal ma miejsce pylenie – w coraz większym stopniu – z uszkodzonych powierzchni płyt na dachach i elewacjach budynków.

Nie ma dowodów świadczących o tym, że azbest spożyty w wodzie jest szkodliwy dla zdrowia. Zarówno raport WHO jak i stanowisko Państwowego Zakładu Higieny są w tej sprawie jednoznaczne. Dlatego zastępowanie rur azbestowo-cementowych w instalacjach ziemnych wyrobami bezazbestowymi powinno następować sukcesywnie, w miarę technicznego zużycia lub w przypadku woli wymiany na rury bezazbestowe.

4 Klasyfikacja wyrobów zawierających azbest

Mianem azbestu określa się naturalnie występujące, włókniste minerały krzemianowe, powstałe na drodze procesów metamorficznych. Charakterystyczną cechą morfologiczną naturalnie występujących minerałów azbestowych jest równoległa budowa włókien.

Wyróżnia się dwie grupy minerałów azbestowych:

- ✓ serpentynity – należą do nich: antygoryt, lizardyt i chryzotyl,

- ✓ amfibole – w skład tej grupy wchodzi bardzo dużo minerałów, a ich główne formy włókniste to: amozyt, krokidolit, azbest antofylitowy, termolitowy i aktynotolowy.

Azbest znalazł szerokie zastosowanie w przemyśle dzięki swoim właściwościom.

Klasyfikacje wyrobów zawierających azbest przeprowadza się na podstawie trzech kryteriów: zawartość azbestu, stosowane spoiwo oraz gęstość objętościowa wyrobu. Wyroby zawierające azbest dzielimy na dwie klasy:

- ✓ Klasa I – wyroby o gęstości objętościowej mniejszej od 1000 kg/m³ definiowane jako „miękkie”, zawierające powyżej 20% (do 100%) azbestu.
- ✓ Klasa II – obejmuje wyroby o gęstości objętościowej powyżej 1000 kg/m³ definiowane jako „twarde”. Azbestu zawierają poniżej 20%.

5 Obowiązujące przepisy prawne w zakresie postępowania z azbestem i wyrobami zawierającymi azbest

Sposób postępowania z azbestem i wyrobami zawierającymi azbest reguluje szereg przepisów prawa:

- ✓ ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr z 2004 r. Nr 3 poz. 20, Nr 96 poz. 959, Nr 120 poz. 1252 i Nr 210 poz. 2135 oraz z 2005 r. Nr 10 poz. 72).
- ✓ ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. z 2007 r. Nr 39 poz. 251).
- ✓ ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. z 2006 r. Nr 156 poz. 1118 i Nr 170 poz. 1217).
- ✓ ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2006 r. Nr 129 poz. 902, Nr 169 poz. 1199, Nr 170 poz. 1217 i Nr 249 poz. 1832 oraz z 2007 r. Nr 21 poz. 124 i Nr 75 poz. 493).
- ✓ ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 2001 r. Nr 100 poz. 1085, z późn. zm.).
- ✓ ustawa z dnia 11 stycznia 2001 r. o substancjach i preparatach chemicznych (Dz. U. z 2001 r. Nr 11, poz. 84, z późn. zm.).
- ✓ ustawa z dnia 28 października 2002 r. o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych (Dz. U. z 2002 r. Nr 199, poz. 1671 z późn. zm.).
- ✓ Zarządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 12 marca 1996 r. w sprawie dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia, wydzielonych przez materiały budowlane, urządzenia i elementy wyposażenia w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt ludzi (M.P. Nr 19, poz. 231).
- ✓ Rozporządzenia Ministra Gospodarki w sprawie dopuszczenia wyrobów zawierających azbest do produkcji lub wprowadzania na polski obszar celny (z 1998 r. Dz. U. Nr 44, poz. 268, z 1999 r. Nr 25, poz. 222, z 2000 r. Nr 15, poz. 188, z 2001 r. Nr 10, poz. 77, z 2002 r. Nr 1, poz. 11 i z 2003 r. Nr 5, poz. 50).
- ✓ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. z 2001r. Nr 112, poz. 1206).
- ✓ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 grudnia 2001 r. w sprawie zakresu informacji oraz wzorów formularzy służących do sporządzania i przekazywania zbiorczych zestawień danych (Dz. U. z 2001 r. Nr 152, poz. 1737).
- ✓ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2002 r. w sprawie sposobu przedkładania wojewodzie informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz. U. z 2002 r. Nr 175, poz. 1439).
- ✓ Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 30 października 2002 r. w sprawie rodzajów odpadów, które mogą być składowane w sposób nieselektywny (Dz. U. z 2002 r. Nr 191, poz. 1595).

- ✓ Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. z 2002 r. Nr 217, poz. 1833).
- ✓ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 grudnia 2002 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2003 r. Nr 1, poz. 12).
- ✓ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie zakresu i sposobu stosowania przepisów o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych (Dz. U. z 2002 r. Nr 236, poz. 1986).
- ✓ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie świadectwa dopuszczenia pojazdu do przewozu niektórych towarów niebezpiecznych (Dz. U. z 2002 r. Nr 237, poz. 2011 i Dz. U. z 2005 r. Nr 187 poz. 1572).
- ✓ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 marca 2003 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów (Dz. U. z 2003 r. Nr 61, poz. 549).
- ✓ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 czerwca 2003 r. w sprawie informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia (Dz. U. z 2003 r. Nr 120, poz. 1126).
- ✓ Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest (Dz. U. z 2003 r. Nr 192, poz. 1876).
- ✓ Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2004 r. Nr 71, poz. 649).
- ✓ Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 10 stycznia 2005 r. w sprawie wzoru książeczki badań profilaktycznych dla osoby, która była lub jest zatrudniona w warunkach narażenia zawodowego w zakładach stosujących azbest w procesach technologicznych, sposobu jej wypełnienia i aktualizacji (Dz. U. z 2005 r. Nr 13, poz. 109).
- ✓ Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 7 września 2005 r. w sprawie kryteriów oraz procedur dopuszczania odpadów do składowania na składowisku odpadów danego typu (Dz. U. z 2005 r. Nr 186, poz. 1553).
- ✓ Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005 r. w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów (Dz. U. z 2005 r. Nr 216, poz. 1824).
- ✓ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 lutego 2006 r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów (Dz. U. z 2006 r. Nr 30, poz. 213).
- ✓ Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 4 października 2006 roku w sprawie wysokości stawek opłat za korzystanie ze środowiska na rok 2007 (MP. z 2006 r. Nr 71 poz. 714).
- ✓ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 czerwca 2007 roku zmieniające rozporządzenie z sprawie wysokości stawek opłat za korzystanie ze środowiska (Dz. U. z 2007 r. poz. 723).
- ✓ „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski” – przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 14 maja 2002 r.

6 Procedury postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest.

Ministerstwo Gospodarki w celu ujednoczenia zasad postępowania z azbestem i wyrobami zawierającymi azbest opracowało następujące procedury postępowania:

GRUPA I. Procedury obowiązujące właścicieli i zarządzających obiektami, instalacjami lub urządzeniami zawierającymi azbest lub wyroby zawierające azbest.

GRUPA II. Procedury obowiązujące wykonawców prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest – wytwórców odpadów niebezpiecznych.

GRUPA III. Procedura obowiązująca prowadzących działalność w zakresie transportu odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

GRUPA IV. Procedura obowiązująca zarządzających składowiskami odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

7 Zadania samorządu lokalnego w zakresie postępowania z wyrobami zawierającymi azbest.

7.1 Zadania określone w „Programie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski”

Interdyscyplinarność „Programu...” powoduje konieczność koordynacji wszystkich jednostek i instytucji przedmiotowo odpowiedzialnych za realizację poszczególnych zadań lub pośrednio biorących udział w ich realizacji. Dlatego też zadania będą realizowane na trzech poziomach:

- ✓ Centralnym – Rada Ministrów, minister właściwy do spraw gospodarki i w strukturze ministerstwa Główny Koordynator „Programu...”
- ✓ Wojewódzkim – wojewoda, samorząd województwa
- ✓ Lokalnym – samorząd powiatowy, samorząd gminny

Według „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski” do zadań szczebla powiatowego należy:

- ✓ sporządzanie rocznych informacji w zakresie realizacji zadań „Programu...” na terenie powiatu oraz ich przekazywanie samorządowi województwa,
- ✓ współpraca z wojewodą, samorządem województwa oraz samorządami gminnymi, w zakresie zadań wynikających z „Programu...”,
- ✓ uwzględnienie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest w powiatowych i gminnych planach gospodarki odpadami,
- ✓ współpraca z lokalnymi mediami celem rozpowszechniania informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest oraz wyroby z azbestem,
- ✓ współpraca z organizacjami społecznymi wspierającymi „Programu...”,
- ✓ przygotowanie wykazów obiektów zawierających azbest (dane ilościowe i jakościowe) oraz rejonów występującego narażenia na ekspozycje azbestu,
- ✓ ustalenie ośrodka dyspozycyjno-kontrolnego do nadzoru realizacji programu na terenie powiatu oraz dla podejmowania, lub koordynacji decyzji strategicznych i finansowych, w tym decyzji szczegółowych, w zakresie wykonawczym oraz kontaktów z zainteresowanymi osobami prawnymi i fizycznymi. Koordynacja działań gmin w powiecie,
- ✓ opracowanie danych liczbowych o ilości i rozmieszczeniu wyrobów zawierających azbest na terenie powiatu i każdej gminy, w tym opracowanie załączników mapowych,
- ✓ ustalanie rejonów spodziewanego wzrostu zagrożenia pyłem azbestu z uwagi na koncentracje występowania uszkodzeń lub technologicznego zużycia wyrobów zawierających azbest
- ✓ sukcesywne dokonywanie przeglądu technicznego obiektów na terenie gmin stosownie do Rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2004 r. Nr 71 poz. 241,
- ✓ wystąpienie do odpowiednich jednostek o przeprowadzenie monitoringu zagrożonych rejonów (obiektów) i ustalenia stopnia emisji pyłu i włókien azbestu.

- ✓ przedstawienie wyników monitoringu na mapie powiatu - podejmowanie w miarę potrzeby odpowiednich działań administracyjnych w stosunku do właścicieli lub zarządców obiektów szczególnie zagrożonych,
- ✓ opracowanie „Programu...” usuwania wyrobów zawierających azbest na terenie powiatu, w okresie założonych 30-tu lat, lub krótszym (w zależności od lokalnych możliwości i uwarunkowań),
- ✓ inicjowanie związków gmin dla budowy składowisk odpadów zawierających azbest wraz z wykazaniem ekonomicznych korzyści. Poszukiwanie inwestorów i podejmowanie inicjatyw lokalizacyjnych,
- ✓ współpraca z przedsiębiorstwami zajmującymi się usuwaniem wyrobów zawierających azbest, prowadzenie lokalnej polityki społecznej w zakresie opłat za składowanie odpadów zawierających azbest, szczególnie w stosunku do uboższych właścicieli obiektów,
- ✓ opracowanie i wydawanie odpowiednich zaleceń i wytycznych dla gmin, administracji osiedli mieszkaniowych i obiektów komunalnych dotyczących sposobów bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest.

Zgodnie z art. 14 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. z 2007 r. Nr 39 poz. 251) na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym opracowywane są plany gospodarki odpadami.

7.2 Zadania wynikające z Planu Gospodarki Odpadami Województwa Małopolskiego 2010 – Projekt, Kraków, 31 maja 2007 r.

W WPGO 2010 jako główne cele w zakresie odpadów zawierających azbest przyjęto:

- ✓ ograniczenie oddziaływania azbestu na środowisko i sukcesywna eliminacja wykorzystywanych wyrobów zawierających azbest,
- ✓ zapewnienie wystarczającej pojemności składowisk w województwie małopolskim dla składowania powstających odpadów zawierających azbest

Określono również priorytetowe kierunki działań i zadania:

- ✓ rozszerzenie mechanizmów finansowych wspierających usuwanie azbestu z indywidualnych gospodarstw domowych
- ✓ monitoring prawidłowego postępowania z odpadami zawierającymi azbest, obejmujący w szczególności indywidualnych posiadaczy i firmy dokonujące demontażu tych wyrobów,
- ✓ opracowanie i aktualizacja programów usuwania azbestu lub ujęcie tej tematyki w planach gospodarki odpadami.

7.3 Zadania wynikające z Planu Gospodarki Odpadami dla Powiatu Miechowskiego na lata 2004 - 2015.

W Planie Gospodarki Odpadami dla Powiatu Miechowskiego na lata 2004 – 2015 jako główne kierunki działań przyjęto:

- ✓ opracowanie planu rozmieszczenia na terenie powiatu wyrobów zawierających azbest,
- ✓ opracowanie harmonogramu usuwania wyrobów zawierających azbest,
- ✓ podjęcie działań w kierunku sukcesywnego usuwania wyrobów zawierających azbest z obiektów budowlanych, przy przestrzeganiu przepisów obowiązujących w tym zakresie,
- ✓ organizacja kampanii informacyjnej o szkodliwości wyrobów zawierających azbest i konieczności bezpiecznego ich usuwania.

8 Informacje o ilości, stanie i gospodarce azbestem i wyrobami zawierającymi azbest w gminach powiatu miechowskiego

Informacje dotyczące ilości występujących na terenie powiatu miechowskiego wyrobów zawierających azbest uzyskano na podstawie przeprowadzonej ankietyzacji gmin powiatu miechowskiego

Gmina Charsznica

Charakterystyka Gminy – powierzchnia 78 km², ludność 7.827 mieszkańców, gmina wiejska typowo rolnicza.

Zapisy w GPGO dotyczące wyrobów zawierających azbest:

W GPGO określono następujące cele w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest:

- ✓ bezpieczne dla ludzi i środowiska usuwanie odpadów azbestowych pochodzących z demontażu materiałów budowlanych zawierających azbest,
- ✓ usunięcie odpadów azbestowych „na przymach” stwarzających zagrożenie z uwagi na brak zabezpieczeń przed przenikaniem do środowiska włókien azbestu

Gmina Gołcza

Charakterystyka Gminy – powierzchnia 90,27 km², ludność 6.476 mieszkańców, gmina wiejska typowo rolnicza.

Zapisy w GPGO dotyczące wyrobów zawierających azbest:

W GPGO określono następujący cel do realizacji:

- ✓ usunięcie wyrobów zawierających azbest
  - w latach 2003 – 2012 – do 35 % ilości występujących w gminie
  - w latach 2013 – 2022 – do 40% ilości występujących w gminie
  - w latach 2023 – 2032 – pozostałe 25%.

Gmina Kozłów

Charakterystyka Gminy – powierzchnia 86 km², ludność 5.028 mieszkańców, gmina wiejska typowo rolnicza.

Zapisy w GPGO dotyczące wyrobów zawierających azbest:

W GPGO określono następujące cele i zadania do realizacji:

- ✓ właściciel, zarządca lub użytkownik miejsc, w których był lub jest wykorzystywany azbest lub wyroby zawierające azbest sporządza informacje, które przekazuje do Urzędu Gminy. Obowiązek ten powinien być dopełniony do dnia 28 maja 2004 r.
- ✓ z uwagi na to, że azbest należy do substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska i zdrowia ludzkiego, wyroby zawierające azbest powinny podlegać zintensyfikowanej sukcesywnej eliminacji i deponowaniu na bezpiecznych składowiskach odpadów azbestowych,
- ✓ prowadzenie kampanii informacyjnej o szkodliwości wyrobów z azbestem i możliwościach bezpiecznego ich usuwania, usunięcie:
  - w latach 2003 – 2012 – 35 % całkowitej ilości wyrobów zawierających azbest z terenu gminy
  - w latach 2013 – 2022 – 40% całkowitej ilości wyrobów zawierających azbest z terenu gminy
  - w latach 2023 – 2032 – pozostałe 25% całkowitej ilości wyrobów zawierających azbest z terenu gminy

Gmina Książ Wielki

Charakterystyka Gminy – powierzchnia 138 km², ludność 5.564 mieszkańców, gmina wiejska typowo rolnicza.

Zapisy w GPGO dotyczące wyrobów zawierających azbest:

W GPGO określono następujące cele i zadania do realizacji:

- ✓ właściciel, zarządca lub użytkownik miejsc, w których był lub jest wykorzystywany azbest lub wyroby zawierające azbest sporządza informacje, które przekazuje do Urzędu Gminy. Obowiązek ten powinien być dopełniony do dnia 28 maja 2004 r.
- ✓ z uwagi na to, że azbest należy do substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska i zdrowia ludzkiego, wyroby zawierające azbest powinny podlegać zintensyfikowanej sukcesywnej eliminacji i deponowaniu na bezpiecznych składowiskach odpadów azbestowych,

- ✓ prowadzenie kampanii informacyjnej o szkodliwości wyrobów z azbestem i możliwościach bezpiecznego ich usuwania,
- ✓ usunięcie:
  - w latach 2003 – 2012 – 35 % całkowitej ilości wyrobów zawierających azbest z terenu gminy
  - w latach 2013 – 2022 – 40% całkowitej ilości wyrobów zawierających azbest z terenu gminy
  - w latach 2023 – 2032 – pozostałe 25% całkowitej ilości wyrobów zawierających azbest z terenu gminy

Miasto i Gmina Miechów

Charakterystyka Miasta i Gminy – powierzchnia 149 km², ludność 19. 848 mieszkańców w tym w mieście 11.776 mieszkańców, gmina miejsko – wiejska, centrum przetwórstwa rolno-spożywczego. Miasto Miechów stanowi główny ośrodek administracyjno- usługowy powiatu.

Zapisy w GPGO dotyczące wyrobów zawierających azbest:

W GPGO określono następujące cele i zadania do realizacji:

- ✓ koordynacja pełnej inwentaryzacji obiektów w których zastosowano azbest,
- ✓ podjęcie działań zmierzających do zapewnienia finansowania robót demontażowych,
- ✓ usunięcie:
  - w latach 2003 – 2012 – 35 % całkowitej ilości wyrobów zawierających azbest z terenu gminy
  - w latach 2013 – 2022 – 40% całkowitej ilości wyrobów zawierających azbest z terenu gminy
  - w latach 2023 – 2032 – pozostałe 25% całkowitej ilości wyrobów zawierających azbest z terenu gminy

Gmina Raclawice

Charakterystyka Gminy – powierzchnia 59,2 km², ludność 2.574 mieszkańców, gmina wiejska typowo rolnicza.

Zapisy w GPGO dotyczące wyrobów zawierających azbest:

W GPGO określono następujące cele i zadania do realizacji:

- ✓ opracowanie planu rozmieszczenia na terenie gminy wyrobów zawierających azbest
- ✓ opracowanie harmonogramu usuwania wyrobów zawierających azbest,
- ✓ podjęcie działań w kierunku skutecznego usuwania wyrobów zawierających azbest z obiektów budowlanych, przy przestrzeganiu przepisów obowiązujących w tym zakresie,
- ✓ organizacja kampanii informacyjnej o szkodliwości wyrobów zawierających azbest i konieczności bezpiecznego ich usuwania.
- ✓ usunięcie:
  - w latach 2003 – 2012 – 35 % całkowitej ilości wyrobów zawierających azbest z terenu gminy
  - w latach 2013 – 2022 – 35% całkowitej ilości wyrobów zawierających azbest z terenu gminy
  - w latach 2023 – 2032 – pozostałe 30% całkowitej ilości wyrobów zawierających azbest z terenu gminy

Gmina Słaboszów

Charakterystyka Gminy – powierzchnia 77 km², ludność 3.849 mieszkańców, gmina wiejska typowo rolnicza.

Zapisy w GPGO dotyczące wyrobów zawierających azbest:

W GPGO określono następujący cel do realizacji:

- ✓ zintensyfikowanie unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest,

Z uwagi na brak informacji nt. stanu technicznego wyrobów zawierających azbest na terenie poszczególnych gmin, przyjęto bazując na badaniach przeprowadzonych na terenach o podobnej zabudowie, że na terenie powiatu miechowskiego:

- Stopień pilności I (wymiana lub naprawa bezzwłocznie) – dotyczy 8 % wyrobów
- Stopień pilności II (ponowna ocena wymagana w czasie do 1 roku) – dotyczy 40% wyrobów
- Stopień pilności III (ponowna ocena w terminie do 5 lat) – dotyczy 52% wyrobów

9 Harmonogram rzeczowy realizacji „Programu...”

Harmonogram realizacji zadań został sporządzony po analizie stanu gospodarki odpadami azbestowymi w poszczególnych gminach powiatu miechowskiego, w oparciu o obowiązujące przepisy i akty prawne oraz uzupełniony o zadania wynikające z „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terytorium Polski”. Odpady zawierające azbest, kwalifikowane zgodnie z katalogiem odpadów jako odpady niebezpieczne, wymagają szczególnego sposobu postępowania i powinny być objęte programem likwidacji azbestu i odpadów zawierających azbest. Ważnym aspektem w podejściu do sposobu rozwiązania problemu usuwania azbestu w powiecie miechowskim jest fakt, że stosowane w przeszłości w budownictwie i innych dziedzinach gospodarki wyroby z udziałem azbestu nie stanowią zagrożenia, dopóki materiały te nie są uszkodzone. Zagrożeniem może być ich niewłaściwe usuwanie, bowiem w czasie obróbki mechanicznej (np. kruszenie, cięcie itp.) następuje uwalnianie się włókien azbestowych do powietrza i zachodzi niebezpieczeństwo ich wchłaniania. W tym kontekście usuwanie pokryć dachowych, elewacyjnych i innych materiałów budowlanych zawierających azbest będzie procesem długotrwałym i w każdym przypadku należy oceniać celowość podejmowania ich demontażu z punktu widzenia ochrony zdrowia i zagrożenia ekologicznego. Ze względu na nikłą znajomość problematyki azbestu wśród mieszkańców powiatu miechowskiego w niniejszym „Programie...” zakłada się, że poprzez odpowiednie działania informacyjno – edukacyjne należy doprowadzić do zapobiegania sytuacjom, w których dochodzi do usuwania wyrobów zawierających azbest przez właścicieli obiektów bez żadnego zabezpieczenia i wywożenia ich na dzikie wysypiska. Z uwagi na wysoki koszt usuwania i unieszkodliwiania odpadów azbestowych istotne jest także zachęcenie do prawidłowego usuwania wyrobów zawierających azbest poprzez dofinansowanie przedsięwzięć związanych z ich usuwaniem, podejmowanych przez osoby fizyczne, ze środków publicznych oraz zewnętrznych środków pomocowych.

10 Poniesione koszty i planowane nakłady związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest

10.1 Poniesione koszty związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest w latach 2003-2006.

W wyniku przeprowadzonej ankietyzacji tylko Urząd Miasta i Gminy Miechów określił ilość zaangażowanych środków własnych pochodzących z GFOŚiGW na działania związane z usuwaniem azbestu i wyrobów zawierających azbest. Urząd Miasta i Gminy Miechów jako jedyny również opracował wzór wniosku o dofinansowanie wykonania prac związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest wraz z wymogami, które muszą być spełnione, aby osoba fizyczna mogła je otrzymać.

10.2 Planowane nakłady na usuwanie wyrobów zawierających azbest.

W celu ustalenia wysokości środków finansowych koniecznych do zaangażowania w związku z planowanym usunięciem wyrobów zawierających azbest z terenu powiatu miechowskiego pozyskano informacje od kilku firm posiadających zezwolenie na wytwarzanie tego typu odpadów. Pod uwagę wzięta została cena demontażu wyrobów zawierających azbest oraz ich pakowania, transportu i unieszkodliwiania na najbliższym składowisku w Ujkowie Starym (gmina Bolesław) będącym w gestii Zakładu Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Bolesławiu.

Do obliczeń przyjęto następujące ceny:

- średni koszt demontażu - 15 zł/m².
- średni koszt transportu - 6 zł/m²
- średni koszt unieszkodliwiania (składowania) - 2,2 zł/m²
- zinventaryzowana ilość wyrobów zawierających azbest na terenie powiatu miechowskiego wśród prywatnych właścicieli nieruchomości - **1.694.602 m²**

W przypadku gdy usuwanie wyrobów zawierających azbest odbywać się będzie na obiektach wielokondygnacyjnych, kalkulacja kosztów jednostkowych ulegnie zmianie.

Konieczne jest doliczenie dodatkowych kosztów związanych z ustawieniem i likwidacją rusztowania wraz z infrastrukturą techniczną umożliwiającą transport wyrobów zawierających azbest w sposób bezpieczny dla ludzi i środowiska. Wówczas koszty demontażu, transportu i unieszkodliwiania wzrosną o min. 10 zł/m².

11 Warianty finansowania usunięcia wyrobów zawierających azbest będących w gestii osób fizycznych

W celu usunięcia wyrobów zawierających azbest będących w gestii prywatnych właścicieli nieruchomości z terenu Powiatu Miechowskiego zaproponowano następujące warianty finansowe:

WARIANT 1

Zakłada, że Starostwo Powiatowe ze środków Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Gminy z Gminnych Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (PFOŚiGW i GFOŚiGW) udziela osobom fizycznym, jednorazowego dofinansowania na usunięcie wyrobów zawierających azbest pokrywając 50% wartości kwoty stanowiącej koszt demontażu, transportu i unieszkodliwiania. Dofinansowanie dotyczy osób fizycznych posiadających tytuł prawny do nieruchomości, na terenie których występują obiekty budowlane zawierające te wyroby.

WARIANT 2

Starostwo Powiatowe z PFOŚiGW oraz gminy z GFOŚiGW w całości pokrywają koszty związane z demontażem wyrobów zawierających azbest. Właściciel nieruchomości pokrywa koszty transportu i unieszkodliwiania.

WARIANT 3

PFOŚiGW i GFOŚiGW finansuje w całości transport oraz unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest. Natomiast właściciel nieruchomości poniesie koszty związane z ich demontażem.

WARIANT 4

Zakłada równomierne rozłożenie kwoty łącznej dofinansowania z PFOŚiGW i GFOŚiGW na lata 2008 - 2032. Kwota ta na dzień dzisiejszy zgodnie z informacjami uzyskanymi ze Starostwa Powiatowego i urzędów gmin wynosi jedynie 30.000 zł.

Korzystając z tego wariantu rocznie z terenu powiatu miechowskiego można usunąć około 4 % pokryć dachowych zawierających azbest. W ten sposób ze środków pochodzących z funduszy każdemu z właścicieli można zwrócić do 2 % kwoty za usunięcie wyrobów azbestowych.

W każdym z przedstawionych czterech wariantów właściciele nieruchomości pokrywają koszty związane z zakupem i montażem nowego pokrycia dachowego.

12 Źródła finansowania „Programu...”

Źródła finansowania inwestycji ekologicznych związanych z gospodarką odpadami, w tym azbestem i wyrobami zawierającymi azbest, można podzielić na trzy grupy:

- publiczne, prywatne i prywatno-publiczne

Dominującymi formami finansowania inwestycji ekologicznych są zobowiązania **kapitałowe, udziały kapitałowe, dotacje.**

Dostępne dla inwestora kredyty bankowe można podzielić na:

- komercyjne,
- kredyty ze środków powierzonych
- kredyty udzielane ze środków własnych z dopłatą do oprocentowania przez instytucje zewnętrzne.

W Polsce występują najczęściej następujące formy finansowania inwestycji w zakresie gospodarki odpadami:

- fundusze własne inwestorów,
- pożyczki, dotacje i dopłaty do oprocentowania preferencyjnych kredytów udzielane przez Narodowy i Wojewódzkie FOŚiGW,
- kredyty preferencyjne,
- zagraniczna pomoc finansowa,
- kredyty międzynarodowych instytucji finansowych,
- kredyty i pożyczki udzielane przez banki komercyjne,
- leasing.

12.1 Fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej

Zasady funkcjonowania narodowego, wojewódzkich, powiatowych i gminnych funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej określa ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627 ze zm.).

Zasadniczym celem **Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej** jest wspieranie finansowe przedsięwzięć podejmowanych dla poprawy jakości środowiska w Polsce.

Rolą **Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej** jest wspieranie finansowe przedsięwzięć proekologicznych o zasięgu regionalnym, a podstawowym źródłem ich przychodów są wpływy z tytułu opłat za korzystanie ze środowiska i nakładanych administracyjnie kar pieniężnych.

Środki **Powiatowych Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej** są przeznaczane na: wspomaganie działalności w zakresie określonym jak dla gminnych funduszy, realizację przedsięwzięć związanych z ochroną powierzchni ziemi i inne zadania ustalone przez radę powiatu, służące ochronie środowiska i właściwie prowadzonej gospodarce wodnej, wynikające z zasady zrównoważonego rozwoju.

Celem działania **Gminnych Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej** jest dofinansowanie przedsięwzięć proekologicznych na terenie gminy, tj. dotowanie zadań modernizacyjnych i inwestycyjnych służących ochronie środowiska, realizację przedsięwzięć związanych z gospodarczym wykorzystaniem odpadów oraz wspieranie działań zapobiegających powstawaniu odpadów.

12.2 Fundacja EkoFundusz

EkoFundusz jest fundacją powołaną w 1992 r. przez Ministra Finansów dla efektywnego zarządzania środkami finansowymi pochodzącymi z zamiany części zagranicznego długu na wspieranie przedsięwzięć w ochronie środowiska (tzw. ekokonwersja długu). Dotychczas decyzję o ekokonwersji polskiego długu podjęły Stany Zjednoczone, Francja, Szwajcaria, Włochy, Szwecja (do końca 2003 r.) i Norwegia. Zadaniem Fundacji jest finansowanie przedsięwzięć w dziedzinie ochrony środowiska, które mają nie tylko istotne znaczenie w skali regionu czy kraju, ale także wpływają na osiągnięcie celów ekologicznych w skali europejskiej, a nawet światowej uznanych za priorytetowe przez społeczność międzynarodową. EkoFundusz jest niezależną fundacją działającą w oparciu o prawo polskie, a w szczególności ustawę o fundacjach z 1984 r. (Dz.U. z 1991r, Nr 46, poz. 203 wraz z późniejszymi zmianami) oraz Statut. Obecnie uprawnienia Fundatora EkoFunduszu wykonuje Minister Skarbu Państwa.

12.3 Narodowy Program Rozwoju na lata 2007-2013

W odróżnieniu od Narodowego Planu Rozwoju na lata 2004-2006, który jest dokumentem programującym wykorzystanie przez Polskę funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności Unii Europejskiej, Narodowy Plan Rozwoju (NPR) na lata 2007-2013 będzie strategią obejmującą całokształt działań rozwojowych kraju, bez względu na pochodzenie środków finansowych. Tak więc poza przedsięwzięciami współfinansowanymi z budżetu UE, uwzględnione w niej zostaną działania finansowane wyłącznie z zasobów krajowych.

Realizacja NPR 2007-2013 odbywać się będzie głównie na podstawie sektorowych i regionalnych programów operacyjnych oraz strategii wykorzystania Funduszu Spójności.

12.4 Fundusze na lata 2007 -2013

12.4.1 Narodowa Strategia Spójności (Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia)

Narodowa Strategia Spójności (NSS) (Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia) to dokument strategiczny określający priorytety i obszary wykorzystania oraz system wdrażania funduszy unijnych: Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności w ramach budżetu Wspólnoty na lata 2007–13. Celem strategicznym NSS (NSRO) jest *„tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki polskiej opartej na wiedzy i przedsiębiorczości, zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej”*. Cel strategiczny osiągnąć będzie poprzez realizację horyzontalnych celów szczegółowych.

Obok działań o charakterze prawnym, fiskalnym i instytucjonalnym cele NSRO będą realizowane za pomocą Programów Operacyjnych, zarządzanych przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Regionalnych Programów Operacyjnych, zarządzanych przez Zarządy poszczególnych Województw i projektów współfinansowanych ze strony instrumentów strukturalnych.

12.4.2 Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2013

Rada Ministrów przyjęła 29 listopada 2006 roku projekt Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2013, który - zgodnie z projektem Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia na lata 2007-2013 (NSRO) - stanowi jeden z programów operacyjnych będących podstawowym narzędziem do osiągnięcia założonych w NSRO celów przy wykorzystaniu środków Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

Głównym celem Programu jest podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej Polski i jej regionów poprzez rozwój infrastruktury technicznej przy równoczesnej ochronie i poprawie stanu środowiska, zdrowia, zachowaniu tożsamości kulturowej i rozwijaniu spójności terytorialnej.

12.5 Aktualnie funkcjonujące źródła dofinansowania usuwania wyrobów zawierających azbest na terenie powiatu miechowskiego i województwa małopolskiego.

Na terenie Gminy i Miasta Miechów :

- W ramach środków **Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska** dofinansowanie prac związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest (dla osób fizycznych).

Na terenie województwa małopolskiego :

- Kredyty ze środków **Banku Ochrony Środowiska S.A.** z dopłatami do odsetek ze środków **Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie** – linia VI (umowa obowiązuje do dnia 31.12.2009 r.):

13 Podsumowanie

Gospodarka odpadami niebezpiecznymi zawierającymi azbest, jest ważnym elementem całego systemu gospodarki odpadami, a także integralną częścią planów gmin, powiatów i województw oraz planu krajowego. Niezbędne jest zastosowanie się właścicieli i zarządców obiektów budowlanych do obowiązku prowadzenia okresowych kontroli i oceny stanu technicznego wyrobów zawierających azbest oraz przekazywania właściwym jednostkom danych o ilości, stanie i miejscu występowania azbestu. Istotna jest również świadomość przedsiębiorców wykonujących prace związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest. Wykonywanie tych prac wyłącznie przez wyspecjalizowane i uprawnione w tym zakresie firmy, pozwoli wyeliminować zagrożenie wynikające z nieprawidłowego ich prowadzenia. Dla prawidłowej realizacji celów „Programu...” niezbędna jest okresowa wymiana informacji pomiędzy starostwem i gminami, dotycząca stopnia zaawansowania realizacji poszczególnych zadań.